

Sygn. akt VII U 1665/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 grudnia 2016 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Małgorzata Jarząbek

Protokolant: Małgorzata Nakielska

po rozpoznaniu w dniu 29 grudnia 2016 r. w Warszawie

sprawy A. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.

o odsetki (po emeryturze)

na skutek odwołania A. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.

z dnia 3 października 2016 r. znak: (...)

- zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje A. P. prawo do odsetek od emerytury pomostowej, przyznanej wyrokiem Sądu Okręgowego Warszawa - Praga w Warszawie z dnia 15 października 2014 roku, za okres od dnia 1 maja 2014 roku do dnia faktycznej zapłaty należności określonych w decyzji organu rentowego z dnia 9 września 2016 r. znak (...).

Sygn. akt VII U 1665/16

UZASADNIENIE

W dniu 20 października 2016 r. **A. P.** wniósł odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. z dnia 3 października 2016 r., znak: (...) w przedmiocie odmowy przyznania na jego rzecz prawa do wypłaty odsetek od świadczenia emerytalnego za okres od dnia 1 maja 2014 r. do dnia 9 września 2016 r.

W uzasadnieniu odwołania ubezpieczony wskazał, że odmowna decyzja organu rentowego jest niezgodna z obowiązującymi przepisami prawa, a także z orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego. Ponadto ubezpieczony wskazał, że zarówno Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 15 października 2010 r., jak i Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 11 maja 2016 r., przyznał na jego rzecz prawo do emerytury, poczynając od dnia 12 kwietnia 2014 r. Wykonując powyższe orzeczenie Zakład Ubezpieczeń Społecznych w dniu 3 października 2016 r. wydał decyzję o przyznaniu na jego rzecz ww. świadczenia od dnia 12 kwietnia 2014 r., tj. od daty określonej w wyroku Sądu. Ubezpieczony podniósł, iż pismem z dnia 22 września 2016 r. zwrócił się do organu rentowego z wnioskiem o wypłatę odsetek od świadczenia emerytalnego wypłaconego z opóźnieniem. Zaskarżoną decyzją organ rentowy odmówił mu jednak prawa do wypłaty odsetek, powołując się na brak odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania przedmiotowej decyzji. (odwołanie, k. 2-5 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. w odpowiedzi na odwołanie z dnia 8 listopada 2016 r. wniósł o jego oddalenie. W uzasadnieniu odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wskazał, że ani Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie w wyroku z dnia 15 października 2014 r., sygn. akt VII U 1276/14, ani Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 11 maja 2016 r., sygn. akt III AUa 2/15, nie ustalił odpowiedzialności organu rentowego, o której mowa w art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Jednocześnie organ rentowy zważył, że wyrok Sądu Apelacyjnego wpłynął do tego organu 16 sierpnia 2016 r., natomiast decyzja realizująca ten wyrok została wydana już w dniu 10 października 2016 r. (odpowiedź na odwołanie z dnia 8 listopada 2016 r. k. 6 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 12 marca 2014 r. A. P., urodzony w dniu (...) złożył do organu rentowego wniosek o emeryturę pomostową. Do powyższego wniosku ubezpieczony załączył kwestionariusz dotyczący okresów składkowych i nieskładkowych, świadectwa pracy oraz zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu (wniosek o emeryturę wraz z załącznikami, k. 1-35 a.r.).

Decyzją z dnia 16 kwietnia 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. odmówił ubezpieczonemu prawa do wcześniejszej emerytury wskazując, że nie udowodnił on 15-letniego stażu pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Organ rentowy uznał za udowodnione następujące okresy wykonywania pracy w warunkach szczególnych: od dnia 1 września 1972 r. do 31 grudnia 1977 r. z wyłączeniem okresu pełnienia zasadniczej służby wojskowej od 28 października 1975 r. do 1 listopada 1977 r., od dnia 9 stycznia 1978 r. do 29 lutego 1980 r., od 1 marca 2004 r. do 30 kwietnia 2005 r. oraz od 1 maja 2005 r. do 12 sierpnia 2006 r., od 26 marca 2007 r. do 31 maja 2013 r. po wyłączeniu okresów przebywania na zwolnieniach lekarskich po dniu 14 listopada 1991 r.

Łącznie organ rentowy uznał za udowodnione 34 lata, 11 miesięcy i 23 dni okresów składkowych i nieskładkowych, w tym 14 lat i 17 dni okresów pracy w szczególnych warunkach (decyzja z dnia 16 kwietnia 2014 r., k.49 a.r.).

Od powyższej decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, A. P. wniósł odwołanie do Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie VII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, w którym wskazał, że organ rentowy nie wliczył do stażu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach, ponad dwuletniego okresu pełnienia zasadniczej służby wojskowej (odwołanie, k.2-5, akta sprawy o sygn. VII U1276/14.).

Na podstawie materiału dowodowego znajdującego się w aktach sprawy oraz na podstawie zeznań ubezpieczonego, Sąd Okręgowy Warszawa – Praga wyrokiem z dnia 15 października 2014 r., zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że okres odbywania służby wojskowej od dnia 28 października 1975 r. do dnia 1 listopada 1977 r. zaliczył do okresu pracy wymaganego do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym (zatrudnienie w szczególnych warunkach) i przyznał A. P. prawo do emerytury pomostowej od dnia 12 kwietnia 2014 r. (wyrok, k. 40 akta sprawy o sygn.. VII U 1276/14).

Od powyższego wyroku apelację wywiódł Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. wnosząc o jego zmianę i oddalenie odwołania, ewentualnie o jego uchylenie i skierowanie sprawy do sądu pierwszej instancji celem ponownego rozpoznania. Zaskarżonemu orzeczeniu apelujący zarzucił naruszenie prawa materialnego poprzez błędną jego interpretację i niewłaściwe zastosowanie, a także błędne ustalenie stanu faktycznego (apelacja, k. 53 akta sprawy o sygn.. VII U 1276/14).

Po rozpoznaniu apelacji, w wyroku z dnia 11 maja 2016 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie oddalił apelację oraz zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. na rzecz A. P. kwotę 120 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej. W treści powyższego orzeczenia Sąd II instancji również nie zawarł rozstrzygnięcia w przedmiocie ustalenia odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji o przyznaniu na rzecz ubezpieczonego świadczenia emerytalnego. W uzasadnieniu, rozważając kwestię zasadności przyznania na rzecz ubezpieczonego prawa do wcześniejszej emerytury z warunków szczególnych, Sąd Apelacyjny wskazał, że w związku ze spełnieniem przez odwołującego wszystkich

przesłanek przyznania prawa do emerytury pomostowej, wymienionych w art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych, zaskarżony wyrok Sądu I instancji odpowiada obowiązującemu prawu (uzasadnienie wyroku, k.105-120 akta sprawy o sygn.. VII U 1276/14).

W tej sytuacji, w wykonaniu prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie, decyzją z dnia 3 października 2016 r., znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. przyznał A. P. prawo do emerytury od dnia 12 kwietnia 2014 r., tj. od daty określonej w wyroku Sądu, nie orzekając jednak o prawie ubezpieczonego do odsetek od emerytury (decyzja, k.229 a.r.).

W dniu 22 września 2016 r. A. P. złożył w organie rentowym wnioski o wypłatę odsetek od zaległego świadczenia emerytalnego od dnia 12 maja 2014 r. do dnia 9 września 2016 r. oraz odszkodowania w kwocie 70 000 złotych. W uzasadnieniu powyższego wniosku odwołujący wskazał, że organ rentowy wydał niezgodną z obowiązującym prawem i Konstytucją RP (akta rentowe).

Zaskarżoną decyzją z dnia 3 października 2016 r., znak: (...) organ rentowy odmówił ubezpieczonemu prawa do wypłaty odsetek za okres od dnia 12 maja 2014 r. do dnia 9 września 2016 r. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że ani Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, w wyroku z dnia 15 października 2014 r., sygn.. akt VII U 1276/14, ani Sąd Apelacyjny w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, w wyroku z dnia 11 maja 2016 r., sygn.. akt III AUa 2/15, nie ustalił odpowiedzialności organu rentowego o której mowa w art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Ponadto organ rentowy wskazał, że datą ostatniej okoliczności w sprawie był termin 25 sierpnia 2016 r., tj. wpływ akt z Sądu do Centrum (...) Oddziału ZUS w K., decyzja w powyższej sprawie wydana została w dniu 7 września 2016 r., tj. z zachowaniem ustawowego terminu. W związku z powyższym organ rentowy wydał decyzję ustalającą prawo do emerytury pomostowej zgodnie z przepisami prawa, na podstawie art. 100 i art. 118 ww. ustawy, dlatego też odsetki od kwot wypłaconego świadczenia emerytalnego nie przysługują i nie zostaną wypłacone (decyzja z dnia 3 października 2016 r., k.235 a.r.)

Powyższy stan faktyczny, Sąd Okręgowy ustalił w oparciu o dokumenty zgromadzone w aktach niniejszej sprawy oraz sprawy o sygn. akt VII U 1276/14, w tym na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach rentowych odwołującego. Ich autentyczność, jak również zgodność z rzeczywistym stanem rzeczy nie była kwestionowana przez żadną ze stron postępowania, dlatego też Sąd uznał je za pełnowartościowy materiał dowodowy, mogący stanowić podstawę czynienia ustaleń faktycznych w sprawie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie A. P. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 3 października 2016 r., znak: (...) zasługiwało na uwzględnienie.

Przedmiotem postępowania w niniejszej sprawie było ustalenie, czy organ rentowy powinien wypłacić odwołującemu A. P. odsetki za opóźnienie w wypłacie emerytury, w związku z wykonaniem przez organ rentowy prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie, który zmienił decyzję organu rentowego z dnia 15 października 2014 roku i przyznał odwołującemu prawo do wcześniejszej emerytury od dnia 12 kwietnia 2014 r.

Stosownie do treści art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1442 ze zm.), jeżeli Zakład- w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych- nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności.

Zgodnie natomiast z art. 118 ust. 1 z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2015.748 j.t.), organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, z uwzględnieniem ust. 2 i 3 oraz art. 120.

W myśl zaś ust. 1a, w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Na gruncie niniejszej sprawy Sąd Okręgowy podzielił stanowisko Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu zajęte w uzasadnieniu wyroku z dnia 19 stycznia 2012 roku, w sprawie III AUa 1549/11, stosownie do którego, wyjaśnienie (ostatniej) okoliczności niezbędnej do wydania decyzji oznacza dokonanie czynności mającej na celu ustalenie stanu faktycznego, czyli przeprowadzenie dowodów i ich ocenę. Sąd Okręgowy podkreśla nadto, iż wbrew twierdzeniom ZUS, brak zamieszczenia w sentencji wyroku orzeczenia w zakresie odpowiedzialności organu rentowego w opóźnieniu w wypłacie świadczenia, nie pozbawia ubezpieczonego możliwości ubiegania się o odsetki za opóźnienie w wypłacie świadczenia.

Zgodnie z ugruntowanym orzecznictwem Sądu Najwyższego i Sądów Apelacyjnych, brak orzeczenia organu odwoławczego o odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, o którym mowa w art. 118 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, nie pozbawia ubezpieczonego prawa do odsetek za opóźnienie w wypłacie świadczenia (vide: uchwała Sądu Najwyższego z dnia 24 marca 2011 roku w sprawie I UZP 2/11, wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 13 listopada 2013 roku w sprawie III AUa 317/13, wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 27 września 2012 r. w sprawie III AUa 424/12, Legalis nr 733870, wyrok SA w Krakowie z dnia 2 października 2012 r., III AUa 485/12, Legalis nr 733157).

W sprawach o odsetki za opóźnienie w wypłacie świadczenia Sąd bada więc, czy organ rentowy ponosi odpowiedzialność za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Pogląd ZUS zawarty w odpowiedzi na odwołanie nie jest zatem słuszny. Za uchybienie przez organ rentowy terminowi do ustalenia prawa lub wypłaty świadczenia z ubezpieczeń społecznych w rozumieniu art. 85 ust. 1 zdanie 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, uważa się zarówno niewydanie w ustawowo określonym czasie decyzji przyznającej prawo, jak i wydanie błędnej decyzji (odmawiającej owego prawa mimo spełnienia przez wnioskodawcę warunków jego uzyskania), następnie zmienionej przez sąd w postępowaniu odwoławczym. Sąd Okręgowy podkreśla jednocześnie, iż na stosownie do przepisu art. 85 ust. 1, odpowiedzialność w zakresie odsetek za opóźnienie w przyznaniu prawa lub wypłacie świadczenia nie ma absolutnego charakteru. Zgodnie bowiem ze zdaniem drugim tegoż przepisu, odpowiedzialność tę wyłącza sytuacja, gdy opóźnienie jest następstwem okoliczności, za które organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności.

O winie organu rentowego rodzącej odpowiedzialność za nieustalenie prawa do świadczenia (a w zasadzie nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji o przyznaniu świadczenia) można mówić jedynie wówczas, gdy w oparciu o dostępne temu organowi dowody (w szczególności zgromadzone w aktach rentowych) można jednoznacznie rozstrzygnąć o przysługiwaniu zawnioskowanego świadczenia (vide uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 16 kwietnia 2013 r., sygn. akt III AUa 1460/12).

Przeprowadzone w niniejszej sprawie postępowanie dowodowe prowadzi do wniosku, że organ rentowy ponosi odpowiedzialność za opóźnienie w wypłacie A. P. emerytury pomostowej.

Biorąc pod uwagę sporną w sprawie dotyczącej prawa ubezpieczonego do wcześniejszej emerytury okoliczność faktyczną, którą było spełnienie warunku 15 lat pracy w warunkach szczególnych, istotne w kontekście prawa do odsetek jest stwierdzenie, czy organ rentowy w ramach udzielonych mu kompetencji i nałożonych obowiązków

prowadzenia postępowania dowodowego podjął właściwe działania zmierzające do wyjaśnienia tej okoliczności warunkującej prawo do świadczenia.

Sąd Okręgowy zważył, że po wniesieniu przez ubezpieczonego w dniu 12 marca 2014 r. do organu rentowego wniosku o przyznanie prawa do emerytury wraz z załącznikami w postaci świadectw pracy w warunkach szczególnych oraz książeczki wojskowej, ZUS miał wszystkie niezbędne dane pozwalające na wydanie rozstrzygnięcia zgodnego z prawem.

Organ rentowy w postępowaniu administracyjnym dysponował wszystkimi niezbędnymi informacjami, a przede wszystkim świadectwem pracy w warunkach szczególnych z dnia 10 maja 2013 r. z którego jednoznacznie wynika, że odwołujący w okresie od dnia 1 września 1972 r. do dnia 31 grudnia 1977 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace przy wytwarzaniu, przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych. Z ww. świadectwa wynika również, że odwołujący w tym okresie czasu odbywał zasadniczą służbę wojskową (od dnia 28 października 1975 r. do dnia 1 listopada 1977 r.) i po jej zakończeniu podjął pracę w warunkach szczególnych w dotychczasowym zakładzie pracy tj. (...) S.A. Oddział z siedzibą w W. (dawny Zakład (...)). Sąd Okręgowy nie miał żadnych wątpliwości, iż okres pełnienia przez wnioskodawcę służby wojskowej podlega zaliczeniu do pracy w warunkach szczególnych, co jest zgodne z Uchwałą Sądu Najwyższego II UZP 6/13 i z bogatym orzecnictwem Sądu Najwyższego oraz sądów powszechnych. Z tego też powodu dotychczasowy staż pracy ubezpieczonego w warunkach szczególnych wynoszący 14 lat i 17 dni uległ zwiększeniu o okres zasadniczej służby wojskowej, a tym samym ubezpieczony legitymuje się stażem pracy w warunkach szczególnych przekraczającym 15 lat.

Rację miał więc odwołujący podnosząc, że opóźnienie w wypłacie należnej mu emerytury jest następstwem okoliczności, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność.

Zgodnie zaś ze stanowiskiem Sądu Apelacyjnego w Krakowie, ujętym w uzasadnieniu wyroku z dnia 23 października 2013 r., w sprawie III AUa 425/13: wydanie przez organ rentowy niezgodnej z prawem decyzji odmawiającej wypłaty świadczenia w sytuacji, gdy było możliwe wydanie decyzji zgodnej z prawem, w szczególności, gdy ubezpieczony wykazał wszystkie przesłanki świadczenia, oznacza, że opóźnienie w spełnieniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność, choćby nie można było mu zarzucić niestaranności w wykładni i zastosowaniu prawa. Podzielając w pełni te poglądy Sąd Okręgowy uznał, że skoro wyjaśnienie okoliczności mających wpływ na prawo odwołującego do wcześniejszej emerytury nastąpiło dopiero w postępowaniu sądowym, a organ rentowy dysponował materiałem dowodowym pozwalającym na dokonanie ustaleń faktycznych, umożliwiających wydanie decyzji przyznającej ubezpieczonemu prawo do świadczenia rentowego, w żadnym razie nie może być mowy o wyłączeniu odpowiedzialności ZUS za opóźnienie w wypłacie wnioskodawcy świadczenia emerytalnego.

A. P. wystąpił do organu rentowego z wnioskiem o emeryturę w dniu 12 marca 2014 r. W tej też dacie złożył do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. oryginały świadectw pracy. Od tego dnia ZUS miał zatem 30 dni na wydanie prawidłowej decyzji uwzględniającej wniosek. Mając na uwadze powyższe organ rentowy pozostaje w zwłoce z wypłatą ubezpieczonemu świadczenia od dnia 12 kwietnia 2014 r., tj. od dnia następującego po ustalonym terminie płatności należnej mu emerytury.

Zgodnie bowiem z treścią § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 1 lutego 1999 r. w sprawie szczegółowych zasad wypłacania odsetek za opóźnienie w ustaleniu lub wypłacie świadczeń z ubezpieczeń społecznych (Dz. U Nr 12, poz. 104), odsetki wypłaca się za okres od dnia następującego po upływie terminu na ustalenie prawa do świadczeń lub ich wypłaty, przewidzianego w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń- do dnia wypłaty świadczeń. Odsetki przewidziane w art. 85 ust. 1 ustawy systemowej od kwoty świadczenia (wyrównania świadczenia) przyznanego wyrokiem sądu w sytuacji, gdy organ rentowy z naruszeniem prawa odmówił jego przyznania, nalicza się więc od upływu terminu, w którym organ rentowy powinien był wydać prawidłową decyzję uwzględniającą wniosek (vide. wyrok SN z dnia 14 września 2007 r., III UK 37/07, OSNP 2008/21-22/326).

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 3 października 2016 r., znak: (...) w ten sposób, że przyznał odwołującemu prawo do ustawowych odsetek za opóźnienie w wypłacie emerytury pomostowej okres dnia 1 maja 2014 r. do dnia zapłaty.

Wobec powyższych okoliczności, na mocy powołanych wyżej przepisów prawa materialnego oraz art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., Sąd orzekł, jak w sentencji wyroku.

ZARZĄDZENIE

(...)